

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1925 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgad pensionering av sjuksköterskor.

I en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1925 dagtecknad proposition nr 84, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i § 60 mom. c) av reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. vidtaga ändring i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll förordat förslag.

Såsom i propositionen erinrats, anhöll 1924 års riksdag i skrivelse den 30 maj 1924, nr 214, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande frågan om utsträckt pensionsrätt för sjuksköterskor samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill omständigheterna kunde föranleda; och borde enligt riksdagens uttalande därvid närmast komma i betraktande sköterskebefattningar i sjukvård, som anordnats av bruk, fabriker och därmed jämförliga företag. Sedan utlåtanden över riksdagens skrivelse avgivits av medicinalstyrelsen, styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. samt statskontoret, har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag rörande en pensionering för nämnda grupp av sjuksköterskor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»I likhet med de myndigheter, vilka yttrat sig i ärendet, finner jag mig böra förorda, att pensionsrätt i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. nu beredes för sjuksköterskor, anställda vid sjukvård, som anordnats av fabriker, bruk och därmed jämförliga företag för därstädes anställd personal och dess familjer. Vad däremot angår övriga i ärendet omnämnda kategorier av sjuksköterskor — sköterskor vid vissa enskilda kliniker, sjukhem eller institut för speciell sjukvård ävensom i privatvård arbetande sköterskor, tillhörande godkända sjuksköterskebyråer — synes det visserligen på grund av den betydelse, även denna sjukvårdsverksamhet måste anses äga, vara önskvärt, att en pensionering i en eller annan form kunde anordnas även för ifrågavarande sköterskekatégorier. Av skäl, som pensionsanstaltens styrelse i sitt yttrande anfört, torde emellertid spørsmålet härom icke i detta sammanhang kunna upptagas till behandling.

För genomförande av den pensionsrätt, som jag sålunda vill tillstyrka, skulle enligt pensionsanstaltens styrelses förslag § 60 mom. c) av reglementet för anstalten ändras på sådant sätt, att däri upptoges ifrågavarande sjuk-

sköterskebefattningar, dock med det tillägg, att för sådan befattnings förenande med pensionsrätt skall fordras, att vårdens organisation godkänts av Konungen eller den myndighet Konungen förordnar samt att viss garanti kan anses finnas för vårdens upprätthållande. I avseende härå har statskontoret framhållit, att det föreslagna stadgandet bör givas sådan lydelse, att det uppdrages åt viss myndighet att handhava uppsikten över att garanti för vårdens upprätthållande kan anses föreligga, och har statskontoret föreslagit, att sagda omständighet skulle prövas i samband med granskningen av vårdens organisation. Jag ansluter mig härutinnan till statskontorets mening. Lämpligen torde ifrågavarande villkor kunna givas den innebörd, att för befattnings förenande med pensionsrätt skall fordras, att vårdens organisation godkänts av Konungen eller den myndighet Konungen förordnar samt att *i samband med sådant godkännande skäligen garanti för vårdens upprätthållande prövats vara för handen*. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att enligt bestämmelse i § 5 av pensionsanstaltens reglemente för befattning, för vilken minimiårsavlönning icke fastställts i författning, reglementet icke blir gällande, med mindre befattningen på sätt i nämnda paragraf sägs reglerats av huvudmannen och pensionsanstalten därefter bifallit huvudmannens framställning om befattningens förenande med pensionsrätt. Sådan framställning må icke beviljas med mindre, bland annat, berörda reglering godkänts av Konungen eller den myndighet Konungen förordnar. Då enligt kungörelse den 31 december 1919 (nr 879) godkännande av reglering beträffande nu ifrågavarande sjuksköterskebefattningar torde komma att meddelas av medicinalstyrelsen, synes det vara lämpligt, att åt nämnda styrelse även anförtros såväl att meddela godkännande av sjukvårdens organisation som att pröva garantierna för densamma upprätthållande. Beträffande fordringarna på sådana garantier är det givetvis förenat med svårigheter att på förhand uppställa allmängiltiga regler. Det synes böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter medicinalstyrelsens hörande meddela de bestämmelser, som i detta avseende eventuellt kunna erfordras, varvid givetvis bör tillses, att icke så snäva föreskrifter stadgas, att pensionsrättens erhallande onödigtvis försvåras.

Beträffande beräkningen av engångsavgifter för retroaktiv giltighet av reglementet i förekommande fall delar jag pensionsanstaltens styrelses mening, att sådana avgifter för ifrågavarande befattningar böra åvila huvudmännen ensamt, med rätt för dem att i föreskriven ordning av befattningshavarna uttaga viss del av avgifterna. I detta avseende böra sålunda gälla de generella föreskrifter, som finnas stadgade i § 9 mom. 1 av reglementet, varför särskilda bestämmelser härutinnan icke erfordras.

Statens kostnader för årliga pensionsavgifter hava, under förutsättning att alla därtill berättigade befattningar erhöles delaktighet i pensionsanstalten, beräknats till omkring 30,000 kronor årligen. Av skäl, som pensionsanstaltens styrelse anført, synas dock dessa kostnader för närvarande icke behöva förändra någon höjning av det under riksstatens elfte huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget till pensionsavgifter till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

I enlighet med vad jag i det föregående anført synes § 60 mom. c) kunna givas i huvudsak följande avfattning:

c) annan sjuksköterska — — — dylik vård, ävensom sjuksköterska i sjukvård, som anordnats av bruk, fabrik och därmed jämförligt företag för därstädes anställd personal och dess familjer; dock att i fråga om befattning av sistnämnda art för förenande med pensionsrätt skall fordras, att vårdens organisation godkänts av Konungen eller den myndighet Konungen förordnar samt att i samband med sådant godkännande skäligen garanti för vårdens upprätthållande prövats vara för handen.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Lika med departementschefen och i överensstämmelse med den uppfattning, varåt riksdagen givit uttryck uti sin förlidet år i ämnet avlåtna skrivelse, anser utskottet det vara önskvärt, att en pensionering för de sjuksköterskor, om vilka här är fråga, genom statens medverkan kommer till stånd. De grunder, som i sådant avseende föreslagits av Kungl. Maj:t, överensstämma med vad tidigare medgivits i fråga om vissa sjuksköterskebefattningar i kommunal tjänst, med undantag av att staten beträffande nu avsedda befattningar ansetts icke böra lämna bidrag till retroaktivavgifter i förekommande fall. Till vad sålunda föreslagits vill utskottet giva sin anslutning. Ej heller finner utskottet anledning till erinran mot departementschefens uttalanden rörande uppsikten över sjukvårdens organisation och garantierna för dess upprätthållande ävensom därmed sammanhängande förhållanden. Utskottet har sålunda ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning och hemställer förty,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Stockholm den 20 mars 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Lindley*, *Pettersson* i Olovstorp, *Berge*, *Andersson* i Hägelåkra, *Bondeson*, *Ström* och *Bodin*; samt

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Bäcklund*, *Olsson* i Berg, *Ryberg*, *Kloo*, *Höglund*, *Johansson* i Edsbyn och *Ernfors*.
